

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Fresta Adress: Sjöinge
 Socken: Sjöinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Sjöinge

Uppteckningen rör Engelska sjukan

Benämning på engelska sjukan i ordens mål. sid 1. 2

Olika yttringar av engelska sjukan sid 3

Förebyggande åtgärder mot sjukdomen. sid 4. 5. 6. 7. 8.

Hur engelska sjukan kunde vållas sid 9. 10.

Hur engelska sjukan botades sid 11. 22.

Märvarande vid botandet sid. 23.

5831

ACC. N:R.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Frosta Adress: Åsjuinge
 Socken: Åsjuinge Berättat av: "
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åsjuinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag skall försöka uppteckna allt som jag kan ut mitt minne framkalla.
 Allt som jag kan se da från min barndom och till nu, som för i världen var i
 folkets som, och som di gamle hade som tra, och botemedel. Alltså från gamla till
 i Engelska sjuken kallades i ortsmål skäver. Jag kan även erinra mig di
 gamle sa ättan, men da var di allra äldste. Ett ord står, eller bönersamsa som
 jag kan komma i häg, som di gamle anv. när di bad. När di bad fräts oss från
 ondo, eller bevara oss från allt ont, hade di det tillägget, i frau ättan o svätkan o
 där farlia sjuken. Den farlia sjuken var i allmänhet frässan, den var allmänast
 Benäm. riset är även men ej så allmänt. De anv. mer av di som botar med
 risomjörning, således någon yngre benäm. och nyare botemedel.
 Cadet mäule sjuken, och marsjukan är i viss mån likhet med skäver,
 men i så fall att den mest var när di blev större. Mest var det frunkin
 men, kunde även vara pojkar män sålagt. Den kallades även gula sjuken.
 När där går sig mest till kärna i bygdningären, således mera likhet med skäver,
 i in del sa de var fallandorjukan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Jonesson
 Härad: Fresta Adress: Aspinge
 Socken: Aspinge Berättat av: v
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Aspinge.

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Di gamle sa, skävren va på nie gräna. De va ju mäst kinner som agaste med lyde, skäver, och allt sådant jateck. Hälet di gamle var ju erfarna. Här va näva skäver å väva skäver, hore skäver å lig skäver, kiade skäver å jor skäver å så skäver som moren hade vullt glätten i vär å varm, å om luss hade bled mault de betär, eller parovat betäder.

Ett annat uttr för barnoj som di hade i allmän folktron. Där hade man gjort litt ve glätten. Där hade man varit på besök, där hade gjort så med ve där, så den ble sjuv. Ordet älvan, var i likhet med skäver, moren hade kommit på där älvem valträd se. Om di konstatera sådana fall var de nästan givet att glättarna inte ble bra, särskilt i de senare fallet. Ett annat fall, älva bräd, men de var en sorts värk som bröd i de lummerna. De var ju om di kom över där älvem legged å valträd se. När den skillemaden var i folktron, att om en havande kvin kom över de stället ble glätten vullt älvem, den ble antingen född dålig eller oelk. När om en annan kom över ett sådant ställe ble den förklarad av värk.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Auette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Efter di gamples sto och onödiga uttr. sig skävern på många sätt när de hade gått så långt som att som di uttr. siggen i bröstet hade gåd se då åstmin-
 stene gick de inte må hemmarän. Di bruke först bli kinkiga, de togs som
 ett säkert tecken, så om ymakornen inte syntes. På hjässan var ett vag(lin-
 sjunken) så var di bleka, dålig mage. På tårna och fingrarna var i lederna
 ingen riktig rörelse som de skulle. På en glött som hade skäver syntes skilt-
 mad på händerne i motstånd till andra. Di blev för örrigt slappa i hela kropp-
 pen så di kunde inte gå. När något sådant symptom visa sig, tillfrågades
 ju alla grannbysor och mor och farmödrar. Då granskas ju glöthen i hän-
 des över, om di kunde berättat om de var skäver och vilken græn av dens.
 Kunde di inte komma till resultat sändes bud efter när längre åstad som
 hade ord om sig att begräna säkert hur de var. De kunde även vara
 som den var vild efter fadern eller när annan. Sen var det att börja med
 alla rän som var och en ordna om, och som den försäkrat och furmit bra

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne
 Härad: Frosta
 Socken: Aspinge
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Luette Louesson
 Adress: Aspinge
 Berättat av: Aspinge
 Född år 1881 i Aspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Som förebyggande åtgärder vara osäkra och egen domliga. Där var ju i de sämmliga som di skulle taga sig i akt för, där var ju alltså lyta som du kunde ulla. Men för skäver var ju följande som jag har kvar i minnet.

Mänskävern var ju endast det, undernäring, dels innan barnet var fött, således att modern då antingen av sjukdom eller fattigdom blev svältfödd, så glätten var undernärd, och även sen blev dåligt född.

Det droddes ju alltid att företa, femte, och såta måraden var di värsta, de var lydemånaderna. hore skävern, var, om hon såu en hora i skeningen (härberg) eller såu en hora fårskelös. Om hon mötte en hora skulle hon inte titta på i

skeningen. "De skulle inte vara när som fött barn, (såta barn) de skulle vara som di utte. Lötdoms hora. Mot vävskäver skulle hon inte titta i genom ett vävskä

Di gamle höll strängt på alle försiktighetsmätt, di sa alltid, di kanne inte na nåck fårskelös. Hon skulle inte vara med när en vävskäva föddes eller

klipptes ner, "de var förtas att glätten sen den blev eten ej vann i sin process".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne
 Härad: Frosta
 Socken: Aspinge
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Brutte Louesson
 Adress: Aspinge
 Berättat av: 2
 Född år 1881 i Aspinge

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mot likskäver, att besöring med lik skulle hon undvika. Inne närvara vid en dödsbädd, eller delta med likets ordmande, eller se ett lik, då vullde hon glätten olika lyte. Inne delta i liktåg, (då ble glätten tångfodad.) Hon fick inte se under en hiata som liket var i, då vullde hon glätten skäver. Jag minns en gemanat som sa, ja ved så väl naar ja vullde tisen skäver, ja ato ve hjärtegrinden naar då satte hiatan på atolana, å ja kom te å sej inne hiatan så ja sau bajnen på bärarna på hin sian om hiatan, tisen hade skäveri. En havande skulle inte gå in i kyrkan, eller genom kyrkogården de hloerna ringde. Hon skulle inte torke av fötterna innanför kyrkogården, d. s. s. på kyrkogården. Glätten ble då skäverbejart. Inne titta i en öggen grav, (omän de var ju annat lyte de ästadkom). Hon skulle inte titta under vagnen som ett lik var i, eller se mellan hjutekrarna. För i världen höll sig gärna en havande berrama under vid begravingar, eller vid liktåg, hore gick inte till graven. De förekom inte, åtomintone sällan att di lät någon se en någon glött.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Lousson
 Härad: Fresta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hiideskäver, då hon hade sådd på en kiata i gjöden, eller sett kiatalaged
 stå på hagarna. Di gammeldags kiaterna hade ju kullada låg, å låsa med
 stora hakar, och på locket var stora epik med stora huvud. De orsaka lyte
 i flera fall, om hon satt på en sådan kiata, om en då endast skäver skall bova,
 så går jag över de. Di bruka för med höga gatta som kiatan stod på, om
 hon fitta under en kiata som stod på gatta kunde de skada. Allt var ju
 under den drö, om de va i den månaden de jare man se, annars var de inte
 säkert de skada av de skäver som kom från vär å vann så var en gren som
 kallas stjärnfalls skäver. De kom, om hon såg stjärner falla, eller såg något
 annat fenomen på himlen och blev sörd. Den gren av skäver ansågs överast
 att bova. Var de där grenen förstog inte hemmaråd eller sådant, utan då
 fick en säker skäverfjäring till. Di gamle ordna di yngre oned, att om di
 utan att tänka kom inte för att akta sig, skulle di inte bli upprörde, och så
 gå, d.v.s. inte sätta sig utan bara vara i rörelse och inte hängiva sig åt tanken
 att de skada.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Lousson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: y
 Uppteckningsår: 1959 Född år 1881 i Åspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För i tiden brukades mycket bära skyddsmedel mot skarn, det som di kom i före var i vär i varm. Särskilt en som var havande troddes vara mest utsatt för sådant. De var ju i dr fall, som styg som for i luften eller i vatten drag som de höll sig. Di kunde komma i före vid skivranan. De var mest skivgäbben som en kvinna utsattes för. Jag minns från min barndom, att en kvinna som kommit i före vid skivgäbben i rädsla blivit sjuk och fött barnet, men de lätt eller blivit konstigt om det blivit vid liv. Di gamle tale om sådant. De samma om hon kommit i före vid bäckskästen, hon sett honom, då blev glätten konstig. Den kunde vara något onästbildad, eller sen den blev större konstig i förståndet. Di tolke de ju, att de var fött sådant, och att de var efter något övernaturligt. Det är ju så länge sen, som i min barndom jag hörde det av gamle. Di är ju utdöda för länge sen, och di som nu lever har ingen mening om sådant. Så var här skivran, ett annat slags övernaturligt väsen, som hon hade att skydda sig mot, samt gastakläs.

Skriv endast på denna sida!

I di gamle ombata

ACC. N.R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Buette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För i tiden brukades alltid med skyddsmedel, men de var ju mest att skydda mot i väder och vind. De skulle fri för skarn. Skat hade ju så gott som alla på sig, nästan alla bar en fällkniv i lommen, åtminstone de äldre. Även dyvelstrick, och svavel bar de som trodde de var mest mottagliga för ont. På jorden drödde de ju mycket hem, särskilt tilligt på våren, litka, eller ligga på jorden där som skarn hade drödd fram så farligt för en levande kvinna. Järdehävern kom genom sådant som kom ur jorden, de var ju värst tilligt om våren, eller på senhösten, underjordiska väsen var värst på vårsiden, innan solen verkade. Den gren av skäver som vulldes genom vatten droddes komma därav, att med dem kommit över vattendrag som bäckhästen höll till, eller i sankmarker (siddler) där gastabla's drag över. Efter stad under en bro då något fenden gick över. När ett barn visa sig hava skäver var de ju de svära att reda ut vilken gren de var, eller av vad slag den var vulld. Ibland kunde hon med säkerhet fastställa när hon vullt det, men ibland fick mycket grivas.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De troddes ju säkert att döda gick igen, och kunde taga livet av glötta om di fick hålles, så inde di blev berättigade. Gamla kunde berätta om, på di ställe som rätt esömja mellan svärsonen, så när hon dött, kommit igen och inde lämnat dem förrän hon fått död på vänt barn, för att hämnats. Har de varit spädbarn har di gått fast, men något större har ju kunnat omkula hur de varit. Di ville ju pröva att di kunde se den döda stå och krama om den di ville taga med sig.

Även i de fall där modern dött i barnsäng ville di pröva att hon kom igen och ville krama barnet, eller se om det. Men i så fall minns jag en sådan händelse, jag var vänt en 12 år då, en kvinna i Fulltofta socken dog i barnsäng och lämnade glödden efter sig, di dala om att var natt såg di henne sitta vid saggan. Men hon gjorde inde glödden nåt illa, bara satt bred den. Glödden väckte upp och blev stor.

De var även en döv att skogsrå och dylikt kunde taga spädbarn, därför var det aldrig såkligt att lämna dessa öppna, eller på annat sätt lämna dem ur sikte om kvinnorna. De var ju särskilt under tiden innan di var döpta som sådant gav sig till känna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De såddes säkert att barn kunde få en viss likhet med någon person som andern sett under havandeskapets. Om hon såg nån människa som var egendomlig på något sätt blev glöttan lik den. I många fall såg de egendomligt ut. Jag minns även att di tala om barn som fötts som likna mer djur än människor. Om di såg djur som var dåliga, eller kunde dåligt gå, kunde de inverka på glöttan. Man allt som var medfött ansågs obotligt. Om ett barn förs i världen var något underligt vid födseln ansågs de ju säkert som lyte eller något.

För att uträna om de var skäver, eller annat lyte så tillgreps ju alla råde. Annat lyte var i viss mån inte som skäver, de botas ju ej som skäver.

Di gamle kvinnorna were bättre att begräpa skiltnaden, än som nu. I bland tillgreps många medel som var en ren tortyr för barnen.

Skär var ju även barn som were på något sätt förvisna, eller lamma i lemmarna. Så gick skävertjävningar med sina metoder och bota. De var ju en ren tortyr ty de var ju varken lyte, eller skäver. Om de skulle vara något var de lyte.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ante Sousson
 Härad: Fosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bedemedlen mot skäver vara många, var och en till sin gren. Många har jag ur minnet, och en del av gamla. För i tiden var här många skävertjåringar som gav råd, men mycket räckte ej utan då fick de söka en som var något kunnigare. För många år sen omkring 55-60 då var här tattera som körde i kring, men talade till om dem. Där var en tatterskåring som bota för skäver överallt där de körde. De kom här åt ett par gånger om året, då bota hon här också. Hon var i beland efterhängad innan hon kom, hon skulle vara säker att bota. Men så, hon orätte glödden med 9 selver, de kommer jag i hög men vad hon annars gjorde minns jag ej om ena saken. Någon besvärjelseformel var nog med. För omkring 35 år sen var här en annan skävertjåring som också var en vandra de tatterskåring, hon badde då i Ekeröd, även hon var mycket anlitad. Hon annu även mätaing med selver, hon begagna som smörjning åt ryggen och lederna hästamäg, hos slagtarna skaffades mäng av hästar. De skulle sätta mäg i benen, men de fall som hon bota på, blev ej bra.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge.
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här var gott om kloka gubbar och gumor förr i tiden, men de var inte alla av dem som kunde konsterna att bota skäver än könt di kunde kvacksalveri. För långt tillbaka kom här ofta lappkvinnor di skulle vara säkra att bota för skäver, samt kunniga i öser naturligt. Mor tala även om dem, di kunde bestämt säga vilken gren av skäver de var, eller om de var medfött lyte. Gamla berättade även att lappkvinnor gjort barnens hela livsöde från födselen till gravan, och att de i alla delar stämde. Något senare var här nere i Skånen en kvinna som bota för skäver, även hon är död för omkring 25 år sen. Men hon var nog inte så säker som di andre. Hon ans. även mätning. Men den som mycket antitades på 80 tal och 90 tal var fru Morin i Lyby, där var många långväga som kom till henne. Men de var ju efter nyare metod, så hon gynnades även av läkarna. Hon bega risomrörning och matbead. Men vad hon hade till omörjan vilde hon ej säga. Hon hade om alla lederna, di skulle till henne 3 gånger.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

13

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1936 Född år 1881 i Åspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En hemmaråd mot skäver var här ju i mångfald. Jag har ju många kvar i minnet, och något från andra, men här vere nog flera. Alla hemmaråd försäktades ju, många gamla som talat om skäver har sagt, ja, ja försögde de så många sällan ja hitte de rätta. Kunde di inte finna de som hörde till rätta grimen nytta de ju inte. Många kunde ju förhåra med varandra, vad den gjorde, och på så sätt fråga varandra i långa vägars omkreds. Den ha vist me på de räved i där på ded, i allt ha ja försögt. På så sätt blev de rent av tortyr för barnet. Allt sådant som skulle utföras skulle ske i omskifte på ny å må, även två sönder och en torsdag, eller två torsdagar och en sönda, så skulle de ju ske innan solen gick upp, eller sen den var morgningen. Allt skulle ske tianes i fastanes, de fick ju vara modern som skulle vara tigande och fastande. Män i flera ting som skulle utföras fick fadern vara med, då skulle även han vara tigande och fast. Om de var så att modern var död fick fadern utföra proceduren. Värre blev de om de var en glött som ej far eller mor var. Då fick en riktig skäverfäring till.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arlette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1839 Född år 1881 i Åspinge

17
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Mänskäver som var ju i regel bätt, där behövdes ju inga annat än stärkehande.
 Fru Maria befallde alltid ägg så ägg med socker. De minns jag även att di skulle
 ge glätten. Med skäver följde i regel att di inte ville äta. För att bota dem
 för de, skulle di låta glätten bida ta bida mä en häm. Di tog två brödbitar
 och höll framför en hund, den biten som hunden högg efter skulle glätten ha, den
 andra åt hunden. Så fick glätten aptit, men hjälpte ej de, så var de en annan
 gren, så börja di med andra råd. Dålig simn följde ju alltid med, de var för
 det som di låna jord från kyrkogården. De gick omkring dit i områdena gången
 eller sen senen var ner gången och tiggde jord. För var de ju en stark tro att
 de var farligt att ta något från kyrkogården och bära hem. Den döde, från vars
 grav de var hem om natten och ville fodra de. Därför var di rädda för att låna,
 utan di tiggde, men de bars liksom emigen, vid samma tid som di tog de.
 Di tiggde, eller låna de på vissa dyggen, sen den tiden var till ända fick di bära
 hem det. De skulle glätten sova på di dyggen. Om de var en lös di bota på,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5831

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Anette Louesson

Härad:

Frosta

Adress:

Äspinge

Socken:

Äspinge

Berättat av:

Uppteckningsår:

1931

Född år

1881

i

Äspinge

15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så skulle di taga av en grav som en har låg i, och motsatsen om de var en pojke di bota. Om de var en funktionärsgrav di skulle låna av, så skulle de helst vara av en flicka som var konfirmerad, men en som jungfru, "hon skulle ej haft umgänge med bara i så fall, att hon ej var jungfru." De var många gånger värt att reda ut en sådan grav. Förr i tiden hölls ju inte graver så i ordning som nu, utan di skriks ut rätt fort. I bland kunde di få låna på flere graver, di fann inte någon sådan. Heragrav var förhållandet desamma med, de var lika besvärligt med de, att stjåla något, var också för att gädder inte hade sömn, eller var ordligt. Då skulle di stjåla någonting, vad som hördt av någon, och låta barnet vara på. Di brukar alltid taga något som di sakna mycket, ju mer di sakna och sökte efter det, och helst om di då blev arga också, bättre inverkan gjorde de på barnet.

De ting som di mest tag, var brödkniv, karamas fällkniv om di kunde komma över den, sasen, en nyckel som nyckel om. De skulle ju vara borta di skulle tag det. Var det en söndagsmorgen var karamas rakkniv ett bra medel att ta

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: Åspinge
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

16

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Plagg som di grävde i jorden, var ju alltid linne. De var ju när di sökte när blod så hade di en lintyg med som glötte haft på sig. När då den bleke aigret över det skulle glötte ha de på sig i 9 dygn sen skulle de grävas med, för de orästa under trappstegen, eller dräcken. Eftersom plagget ruttna skulle skärens astaga. Ett medel som skulle hjälpa säkert, var blod av en person som hade mördat någon annan. De vet jag, att förr i tiden sökte di yngre sådana personers och fick blod. För en 60 år bodde i Stathena en som hette Green, till honom kom di med glötta som han gav blod. Sen bodde där en vid sjukhuset som di också tog till med glötta. Di drojpra vissa drojpra blod i vattnen som di höllde i glötte. Di skulle till dem tre gånger. De var ju e äde att få i glöttana sådana gamla som nu e döda har talat om, att di varit hos sådana och fått blod till glötta. Di hade ju glötte med dem, så tog han häd på ett finger och drojpra blod. Ett annat medel som di hade, var skärsbejin, i ett svim, i huvudet vid hjärnan i en häla är två små ben, ett vid var sida med ungefär en natts astalek.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Di togs ut och turkades och korsades, sen gav di glötten de. De skulle vara så, att till en lös skulle de vara ben av en galdgris, och till en pojke motsats.

Väsa skäver berättade di med att di trädde glötten genom ett väschäl. När di hade svogut^{till} en värräcka, och tagit skäl, trädde di glötten genom skälet. Där fick ju vara ett par stycken till en sådan procedur, så om inde fadern gjorde de fick en annan eller far- eller onormadern om sådana femms. Allt sådant skulle trädas 3 gånger oved tre gånger rätt, (till o fast) så knöts 7 selver i hop och trädde över glötten på samma sätt. (ansätt) Bera de, att förstå när de var omakifte på ny och nedan var för många gamla svärt. Här var många gamla, och jag tror de finns i nu di som inte förs tar almanackan i o fall. Det är ej mer än omkring 15 år sen här var på ett ställe som di skulle söka en skäversjering för glötten. Så visste di ju att di skulle komma i själva omakiften, så hon skulle bota på glötten en dag innan, och en dag efter omakiften. Ingen av dem förstod almanackan, jungfrun kom till mig med almanackan, jag skrev märke sid lagarne, jungfrun förstod inde helt omakiften.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Lousson
 Härad: Fosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1931 Född år 1881 i Åspinge

Giva glöttarna blod, de var ett gammalt medel. Om di trodde att skävorn var sådan att de kunde vara efter någon person som manen blivit rädd för. De var i flera fall att di tog blod av den personen, i bland fick de gå med konst, eller list att få blod, men jag vet det fall då di lämnat godsvilligt om di trott att de hjälpte. De var ofta de togs av fadern. De gavs på samma sätt som feut beska. Di trodde ju ofta att glöttan fick de efter berusa de personer, i många fall anså de en säregen likhet. Blod av djur togs, men de var mer en annan form, (bota för lyte) liksom kyrkely.

Desse medel, blod, skäverben, linne, här till allmänna råd, d. v. s. till vilken grän som hälsat. Där till kommer också di baka en kaka av 9 ooster som glöttan skulle äta, kakan skulle inte vara större än glöttan åt hela på en gång, inte lämna, eller omula kost. Jag minns i från min barndom en kvinna som skulle bota en pojke för skäver, hon skulle gå till 9 kvinnor som fått täver först, hon kom även till man, och tigga mjölk. Den skulle baka en kaka så stor att hon kunde dräda pojken igen om den alltså var att skävorn var på 9 grönar, och allt allt var i 9 berodde på barandeskapets 9 månader.

Skriv endast på denna sida!

18

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Agnete Louesson
 Härad: Frosta Adress: Aspinge
 Socken: Aspinge Berättat av: 2
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Aspinge

19

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gräv som kallades hareskräver betades med att glödden skatta dricka av en hareskräver. En skä skulle anskaffas från en kös, en som di uttr. lät/domschora. Kunde di veta vilken de var som di sett i skeningen, och få en av hennes skor var de ju så mycket bättre skön skulle ju helst anskaffas så hon inte visste om de. Ett sätt som di annu var, att hos skomakaren få fått en när där kom dit. Di skulle ju ha den så länge att glödden skulle dricka av den tre gånger (så som är besker). Di hällde vattnen i skön och gav glödden av skön. Ligeskräver, där var flera med det som tillgripes. Di skulle ta glödden bring en likkiatta, de skulle också vara ett lik, och i så ordning som är besker om jord från gräv. Glödden skulle tagas i bring (3 g. avod, 3 g. rätt). Även en likkrans från en gräv lånades och di trädde glödden i genom (samana form som f.). Det var inte gott att få en krans från en sådan gräv som skulle till. Förr var ju inte så gott om kransar, och de var ju inte vilket lik som hälat som de gräsa med. Förr gick di mycket i bota för allting vid lik och gravar. "Jag kanske bör tillägga i de föregående om kranan som bota med kranen av bröd, som hon trätt i genom 5 gånger, (som f. besker) skulle brädat grävas ner, inget djur eller folk fick ha de.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arvete Lousson
 Härad: Trosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

20

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om ett jorsskävver bruka di boots med jord på flera sätt. Di skulle gå till en korsväg, de skulle vara en sådan som alla fordon kom åt, och korsa. Där skulle di tre gånger taga ner och laga sand, mitt i väghuset. De skulle di få i glätten. Mitt under samma formel som förut. Linne som di grävde ned i jorden hade ju en skäverfjäring först rignat över. Jag vet di bruka mycket fader vår, de hästes bakvänt, (västgörelsen först) men annan formel är ej gott att nu få fath. Den som gräver gäbber över har jag lämnat till landsmålsarkivet, där finns de. Ett medel som di även över, di blippte av naglarna på glätten på händer och fötter. De skulle ske växelvis, en på en finger, där togs endast litet. De skulle tagas vänt vara på allt av alla tår och fingrar. Den togs ett ägg och stäcks så stort hat så di kunde få ner naglarna. De sattes ut så fåglarna skulle äta upp de, eftersom fåglarna ät blev glätten bättre. En gammalt formel som jag hört allt i från barndomen, di tog alltid vara på almanackan för de året som glätten var född. Di blippte året ut och gav glätten i sig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Antette Lousson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den skäver som var en vär och varm brukades särskilt. Den gren som kallades stjärnfälla skävers skulle vara vär. Botandet inriktades mycket i de fattet efter årsindelningen. Om hon drödde sig ha sett något som händyde till skävem i första månaden, så skulle de botes vid nyår, eller nyårsdag, första nyttändning. Ett lakea lades ut den natten efter solnedgången och togs in innan solen gick upp. Var de stjärnkärl, och en stjärna föll var de bra. De skulle glötten se i, men bara ett linne togs även, de grändes sedan med grä ett adatte som glötten aldrig kom över. Men var de efter, eller i 5de mån, gjordes den foramen vid gräsk, skärtslagen. Var de efter sista månaden, så botes de midnattsmoratten. De har alltid varit ett bruk att bota med midnattsmoratt, den var bara till att ting. Ett annat medel, nyårsnetten vid 12, tiden, eller skärtslagsmorgen i solnyggängen, di sa ju alltid att solen herra gräsklagens morgen. Någon av de morgnarna tog di glötten ut och lät den se mot stjärnerna (om de var nyår) eller solen om gräsk, eller midnattsmoratt. Så gick di bring huset, tre gånger grä vart håll, medan di lärde fader var. Föll en stjärna över huvudet grä glötten, blev inde glötten gammal.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arnette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Di brukar även en formet, att di i skogen i en ung björks klyvde den, men på så vis att di bara fläckte så mycket av trädet så di kunde öppna och därigenom trädla glötten, under samma former som omtalats förut. Sen barnet trädde i genom tre gånger skulle di binda samman trädet, om då trädet växte samman igen friskare glötten. Eftersom trädet växte i höga astag skävaren.

Om di trädde ha skävaren av vatten, så, om di trädde di stått under en bra, tag di sand från beron, som beskr. i föreg. vid korsväg. Eller så tag di grus under beron.

Men di tag även gräs vid skanden, om di trädde di kommit över där bäckhåsen, eller även varit. Där tag di antingen gräs, som glötten av gräs, eller med ett linne tag lagge. De gick till gräs samma sätt som di andre formerna.

Många gamla fjäringar gick omkring och titta på glötta och bota, men endast för att få mat. Di visa på råd och grata där om di ansåg där kunde vankas något.

De var många gånger rent nyord om glöttarna som skulle behandlas av gamla fjäringar med allt som di ordinerar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5831

Landskap: Skåne Upptecknat av: Agnete Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

23

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Många formlar^{om} skulle utföras var glätten naken. När di trädde den genom en
 krans var den naken och pyttig som annu var de ju lindgg. När di kom till en klocke,
 eller skävertjäring, så hade di icke ett linne med, så för det mesta fick di taga
 de av glätten som var på. Men glätten skulle ju ha varit i linnet, annars kunde
 di inte signa över det. De var inte alltid di hade låtit glätten sova i det.
 Där fick aldrig någon vara närvarande, inte ens modern, då en tjäring, eller
 när sådant kureras. Om glättarna var så stora så di kunnat redogöra för
 det, så knöds för ögonen. Den metoden skulle hava fortsatt på senare tid också.
 Men di formlar som di själva utförde var ingen annan än, än modern, och om
 något sådant som, trädde genom, eller kring, fick fadern eller någon annan vara med